

Ilmastopolitiikan pyöreä pöytä 11. kokous

Aihe: Vähähiilisen kiertotalouden sopimus osana ilmastoratkaisua?

Aika: 13.10. klo 10.00-11.30

Paikka: Säätytalo, Helsinki /virtuaalokokous

Tausta

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelmassa on asetettu tavoitteeksi vahvistaa Suomen roolia kiertotalouden edelläkävijänä. Myös Euroopan vihreän kehityksen ohjelmassa yksi keskeinen osa-alue on teollisuuden kannustaminen puhtaaseen kiertotalouteen. Maaliskuussa 2020 komissio antoi Kiertotalouden toimintasuunnitelman, joka on yksi keino toteuttaa Euroopan vihreän kehityksen ohjelman tavoitteita ilmastoneutraalista, resurssitehokkaasta, oikeudenmukaisesta ja kestävästä Euroopasta. Kiertotalous on keskeinen keino myös muissa valmisteilla olevissa EU:n sektorikohtaisissa strategioissa, kuten tekstiilistrategiassa ja kestävästä rakennetun ympäristön strategiassa.

Hallitusohjelman mukaan Suomen edelläkävijyyttä kiertotaloudessa vahvistetaan ja toteutetaan poikkihallinnollinen, strateginen kiertotalouden edistämishjelma mittareineen. Ohjelmassa asetetaan tavoitteet, määritellään tarvittavat toimenpiteet ja varataan tarvittavat resurssit.

Kiertotalouden mahdollisuudet ja ilmastotavoitteet

Kiertotaloudessa on paljon mahdollisuuksia. Se tukee kansallista hiilineutraalistavoitteen 2035 sekä EU:n ilmastotavoitteiden saavuttamista. Kiertotalouden toimenpiteillä neljän keskeisimmän materiaalin (teräs, muovi, alumiini, sementti) arvoketjuissa voitaisiin vähentää Euroopan teollisuuden hiilidioksidipäästöjä jopa noin puolella vuoteen 2050 mennessä. Kiertotalouden toimintamallit tarjoavat myös mahdollisuuden vähentää luonnonvarojen käyttöä ja luonnon monimuotoisuuden hupenemista. Siirtymä tulee vaikuttamaan työpaikkoihin kaikilla toimialoilla – ”lineaarisen talouden” työpaikkoja katoaa, mutta uusia aloja ja työpaikkoja syntyy tilalle. Tulevaisuudessa mm. ekosysteemien kehkeyttäjät, nanopintainsinöörit tai raaka-ainetarpeen analyytikot tulevat työmarkkinoille rakentamaan vihreää siirtymää.

Suomessa valmistui [Kiertotalouden strateginen ohjelma](#)¹ alkuvuonna 2021 ja hallitus teki sen pohjalta periaatepäätöksen ohjelman toteuttamisesta. **Ohjelman tavoitteena** on, että uusiutumattomien luonnonvarojen kulutus vähenee sekä kotimaan primääriraaka-aineiden kokonaiskulutus ei 2035 ylitä vuoden 2015 tasoa². Resurssien tuottavuuden ja materiaalien kiertotalousasteen tulee kaksinkertaistua vuoteen 2035 mennessä.

Vähähiilisen kiertotalouden sopimus

¹ Kiertotalouden strateginen ohjelma on valmisteltu keskeisten ministeriöiden (YM, TEM, MMM, VM, LVM, OKM ja UM) ja tutkimuslaitoksen (LUKE, SYKE, VATT, VTT) sekä Sitran ja Business Finlandin (BF) yhteistyönä. Ohjausryhmää on vetänyt työelämäprofessori Reijo Karhinen.

² Uusiutumattomien luonnonvarojen kulutus vähenee, ja uusiutuvien luonnonvarojen kestävä käyttö voi kasvaa siten, että kotimaan primääriraaka-aineiden kokonaiskulutus ei 2035 ylitä vuoden 2015 tasoa. Vientituotteiden valmistukseen käytetyt luonnonvarat eivät kuulu tavoitteen piiriin.

Kiertotalousohjelman tavoitteiden saavuttamista on tarkoitus kirittää solmimalla sopimus vähähiilisestä kiertotaloudesta kiinnostuneiden kuntien, maakuntien, toimialajärjestöjen ja yritysten sekä muiden organisaatioiden kanssa. Sopimus toteuttaa myös Suomen kestävän kasvun ohjelmaa.

Olennainen osa sopimuksen valmistelua on **vuoden 2022 aikana toteutettava skenaarioprosessi**, jossa sopimukseen mukaan lähtevät organisaatiot yhdessä tutkimuslaitosten kanssa suunnittelevat polkuja resurssipihiiin ja hiilineutraaliin tulevaisuuteen. Materiaalivirtojen nykytietoa ja skenaarioita hyödyntäen organisaatiot arvioivat yhdessä tutkimuslaitosten kanssa oman toimialansa tai alueensa mahdollisuuksia. Prosessissa määritellään vaikuttavimmat toimenpiteet kehitettäväksi ja toteutettaviksi. Arvioinnin pohjalta kukin toimija asettaa omat tavoitteet ja toimenpiteet, joihin ne sitoutuvat osana Vähähiilisen kiertotalouden sopimusta.

Skenaariotyö tukee mukana olevien toimijoiden omien suunnitelmien päivittämistä tai laadintaa sekä konkreettisten ja vaikuttavimpien toimien tunnistamista. Vaikuttavimpien toimien toteuttamiseksi tarjotaan työkaluja, etsitään sopivia rahoituslähteitä sekä ratkotaan yhdessä pullonkauloja. Tavoitteena on myös käynnistää vähähiiliseen kiertotaloussopimukseen lähtevien julkisen sektorin toimijoiden kanssa kokeiluja.

Muita Kiertotalousohjelmaa tukevia toimenpiteitä

Teollisuuden sivuvirtojen sekä keskeisten materiaalien uudelleenkäyttöä ja kierrätystä tukeviin investointeihin ollaan suuntaamassa rahoitusta 110 miljoonaa euroa vuosien 2021-2023 aikana.

Kokonaisvaltainen kiertotaloussiirtymä edellyttää yhteiskunnan eri osa-alueilla lukuisia toimenpiteitä, joita Kiertotalousohjelmassa edistetään. Tarvittavat ratkaisut syntyvät usein eri osaamisten ja organisaatioiden rajapinnoilla, joten yhteistyötä kiertotalouden saralla on vahvistettava. Tavoitteena on muun muassa luoda ja vahvistaa digitaalisiin ratkaisuihin perustuvia kiertotalouden ekosysteemejä sekä käynnistää kiertotalouden Design-ohjelma. Lisäksi selvitetään mm. taloudellisia kannusteita osana kestävän kehityksen tiekarttaa sekä toimia kiertotalousmarkkinoiden vahvistamiseksi. Kiertotaloutta tukevien julkisten hankintojen osaamista ja vaikuttavuutta lisätään. Siirtymä kiertotalouteen edellyttää myös työelämäosaamisen ja koulutuksen vahvistamista.

Kysymyksiä keskusteltavaksi:

- Mitä näkökulmia tulisi sisällyttää Vähähiilisen kiertotaloussopimuksen valmisteluun?
- Mitä kannusteita ja minkälaista lisäarvoa sopimukseen mukaan lähtevät (alueet, kunnat, kaupungit sekä yritykset ja toimialajärjestöt) tarvitsisivat?
- Miten sosiaalinen oikeudenmukaisuus varmistetaan?